

X kadencja

KANCELARIA SEJMU

Biuro Komisji Sejmowych

PEŁNY ZAPIS PRZEBIEGU POSIEDZENIA

■ **KOMISJI MNIEJSZOŚCI NARODOWYCH
I ETNICZNYCH**
(NR 45)
z dnia 21 stycznia 2026 r.

Pełny zapis przebiegu posiedzenia Komisji Mniejszości Narodowych i Etnicznych (nr 45)

21 stycznia 2026 r.

Komisja Mniejszości Narodowych i Etnicznych, obradująca pod przewodnictwem poseł **Wandy Nowickiej (Lewica)**, przewodniczącej Komisji, rozpatrzyła:

- **informację ministra spraw wewnętrznych i administracji na temat dotacji na realizację w 2026 r. zadań mających na celu ochronę, zachowanie i rozwój tożsamości kulturowej mniejszości narodowych i etnicznych oraz zachowanie i rozwój języka regionalnego;**
- **informację ministra spraw wewnętrznych i administracji na temat funkcjonowania Komisji Wspólnej Rządu i Mniejszości Narodowych i Etnicznych.**

W posiedzeniu udział wzięli: **Tomasz Szymański** sekretarz stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji wraz ze współpracownikami, **Małgorzata Krasuska** radca generalny w Departamencie Kształcenia Ogólnego Ministerstwa Edukacji Narodowej, **Ryszard Galla** doradca marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej do spraw mniejszości narodowych i etnicznych, **Grzegorz Kuprianowicz** współprzewodniczący Komisji Wspólnej Rządu i Mniejszości Narodowych i Etnicznych, **Mariola Abkowicz** przewodnicząca Związku Karaimów Polskich, **Rafał Bartek** przewodniczący Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego Niemców na Śląsku Opolskim, **Maciej Bohosiewicz** przewodniczący rady Armenian Foundation, **Artur Hofman** prezes zarządu Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego Żydów w Polsce, **Sylvia Kędzierska-Jasik** przewodnicząca Gminy Wyznaniowej Żydowskiej w Warszawie wraz ze współpracownikami, **Piotr Kwapisiewicz** prezes Żydowskiego Stowarzyszenia Czulent wraz ze współpracownikami, **Karol Kwiatkowski** wiceprezes Centralnej Rady Romów w Polsce wraz ze współpracownikami, **Ludomir Molitoris** sekretarz generalny Towarzystwa Słowaków w Polsce, **Agata Patalas** dyrektor Prywatnego Liceum Ogólnokształcącego im. Zuzanny Ginczanki w Warszawie, **Andrzej Romańczuk** sekretarz zarządu Rosyjskiego Stowarzyszenia Kulturalno-Oświatowego oraz **Jacek Słomion** prezes zarządu Fundacji Kaszuby.

W posiedzeniu udział wzięli pracownicy Kancelarii Sejmu: **Grażyna Kućmierowska** i **Beata Machul-Telus** – z sekretariatu Komisji w Biurze Komisji Sejmowych oraz **Dorota Zielińska-Kozarów** – kierownik Sekretariatu Strony Mniejszościowej Komisji Wspólnej Rządu i Mniejszości Narodowych i Etnicznych.

Przewodnicząca poseł Wanda Nowicka (Lewica):

Dzień dobry państwu.

Otwieram posiedzenie Komisji Mniejszości Narodowych i Etnicznych. Jest to nasze 45. posiedzenie w tej kadencji.

Bardzo serdecznie witam państwa posłów i posłanki oraz oczywiście pana ministra, jak również zaproszonych gości spoza parlamentu – przedstawicieli i przedstawicielki mniejszości.

Porządek dzienny naszego dzisiejszego posiedzenia przewiduje dwa punkty. Pierwszym jest rozpatrzenie informacji ministra spraw wewnętrznych i administracji na temat dotacji przeznaczonych w 2026 r. na realizację zadań mających na celu ochronę, zachowanie i rozwój tożsamości kulturowej mniejszości narodowych i etnicznych oraz języka regionalnego. Drugi punkt posiedzenia obejmuje rozpatrzenie informacji ministra spraw wewnętrznych i administracji na temat funkcjonowania Komisji Wspólnej Rządu i Mniejszości Narodowych i Etnicznych. Czy są uwagi do porządku? Nie słyszę, a zatem porządek dzienny uważam za przyjęty. Możemy przystąpić do jego realizacji.

W pierwszym punkcie poproszę pana ministra o przedstawienie informacji dotyczącej właśnie tego punktu, czyli dotacji.

Sekretarz stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji Tomasz Szymański:

Dziękuję bardzo.

Pani przewodnicząca, Wysoka Komisjo, temat dzisiejszych obrad Komisji może być referowany z wielką przyjemnością przez ministra właściwego do spraw wyznań religijnych oraz mniejszości narodowych i etnicznych, ponieważ dotacje mają charakter środków publicznych, które rekomendowane są przez ministerstwo na rzecz mniejszości narodowych, organizacji mniejszościowych, stowarzyszeń, wszystkich tych podmiotów i organizacji pozarządowych, które mają na uwadze kultywowanie tradycji oraz tożsamości narodowej i etnicznej. Mam nieodparte wrażenie, jak również nadzieję, że takie wrażenie mają też organizacje mniejszościowe, że z roku na rok od momentu objęcia władzy w 2023 r. właściwy minister może taką informację składać z przyjemnością. Jak sami państwo widzą, bo są w stanie to sprawdzić, pieniądze rok do roku są systematycznie zwiększane. Jest to pula środków dedykowanych organizacjom mniejszościowym zarówno w charakterze dotacji podmiotowych, czyli na bieżące ich funkcjonowanie, jak i dotacji celowych na organizację imprez czy wydawanie periodyków.

Informacja, którą państwu przedstawię, ma charakter syntetyczny. Co prawda, jak państwo wiedzą, lubię mówić, a nie czytać, ale pozwolę państwu, że po prostu odczytam tę informację, ponieważ kompensuje ona wszystko to, co państwo z całą pewnością powinni wiedzieć jako osoby z wieloletnim stażem i doświadczeniem, funkcjonujące zarówno w przestrzeni organizacji mniejszości i społeczności posługujących się językiem regionalnym, jak też będące przedstawicielami komisji wspólnej, ale są tutaj również osoby, które być może słuchają czy oglądają nas po raz pierwszy, a chciałyby się zapoznać z właściwością ministerstwa w kontekście organizacji mniejszościowych i pieniędzy, które są zawarte w części 43 budżetu państwa. Pozwolę więc państwu, że odczytam materiał. Oczywiście pewne rzeczy będę wspierał komentarzem.

Minister spraw wewnętrznych i administracji jako minister właściwy do spraw wyznań religijnych oraz mniejszości narodowych i etnicznych corocznie przyznaje dotacje celowe i podmiotowe na realizację zadań służących podtrzymaniu i rozwojowi tożsamości kulturowej mniejszości narodowych i etnicznych oraz zachowaniu języka regionalnego. Tutaj będzie drobny komentarz. Wczoraj odbyło się wspólne posiedzenie komisji senackich, które to konsumowało uznanie etnolektu śląskiego za język regionalny. Odbyła się ożywiona debata z udziałem szefowej Rady Języka Polskiego, która potwierdziła, że jej osobistym zdaniem język śląski, będący jeszcze etnolektem, powinien uzyskać status języka regionalnego. To tak gwoili informacji. Posiedzenie komisji Senatu miało miejsce wczoraj o godzinie 18.00. Chciałbym, żeby państwo to wiedzieli.

Tak jak wspominałem, powyższe wydatki są uwzględnione w budżecie w części 43 – Wyznania religijne oraz mniejszości narodowe i etniczne. Wszelkie czynności związane z gromadzeniem i wydatkowaniem środków budżetowych zakładają cykl roczny, co pozwala na planowanie kwot przeznaczonych na realizację wymienionych zadań oraz względną elastyczność i zachowanie zasady równowagi. Stan ten powoduje, że podmioty aplikujące o środki publiczne, w szczególności organizacje mniejszości narodowych i etnicznych oraz użytkowników języka regionalnego, oczywiście bazując na doświadczeniu i wiedzy z lat poprzednich, mają orientację, jakiej skali wsparcie może być udzielone w kolejnym roku.

Akurat na szczęście dla organizacji mniejszościowych zastosowanie tej wykładni będzie tutaj nieadekwatne, nie do końca celowe i słuszne, ponieważ w tym roku po podpisaniu ustawy budżetowej do organizacji trafią niebagatelnie większe już środki. Będą one największe spośród tych, które kiedykolwiek były przeznaczone na funkcjonowanie organizacji mniejszościowych, przekraczając kwotę 25 mln zł.

Pragnę państwa poinformować, że w latach 2019–2022, mając na uwadze dotacje, które pozostawały w dyspozycji organizacji mniejszościowych, to były kwoty w wysokości 16 mln 400 tys. zł w 2019 r., 16 mln 399 tys. zł w 2020 r., 16 mln 418 tys. zł w 2021 r. i 18 mln 419 tys. zł w 2022 r. Od momentu, kiedy objęliśmy władzę, wspólnie przygotowaliśmy zwiększenie kwoty do 19 mln 137 tys. zł. Od 2025 r. ta kwota rośnie. W 2025 r. wynosiła ona 21 mln 342 tys. zł.

W 2026 r. jeszcze na etapie przygotowania i prac budżetowych zwiększyliśmy środki kwotą 833 tys. zł. Zrobiliśmy to wspólnymi siłami, za co serdecznie dziękuję całej Komisji i zaangażowanym państwu. Wszyscy wiemy, ile nas to kosztowało zachodu i wspólnych działań. Za wsparcie szczególnie dziękuję panu pełnomocnikowi Ryszardowi Galli. Nie ma co tutaj ukrywać, że była to praca zespołowa. Pani przewodnicząca, szanowni państwo, zarówno Sejm, jak i Senat udało nam się przekonać do kolejnego zwiększenia środków o kwotę 3 mln zł i stąd mamy blisko 25 mln zł. To niebagatelna kwota na funkcjonowanie organizacji mniejszościowych.

Zasady określające tryb postępowania w sprawie udzielania dotacji na realizację zadań w 2026 r. zostały przeze mnie podpisane 25 września minionego roku. Zgodnie z nimi dotacje celowe mogą być przyznawane na realizację następujących zadań... To może być ciekawe, choć dla części z państwa oczywiste. Pozwólcie jednak, że zaznajomię Wysoką Komisję z zasadami wsparcia publicznego z przeznaczeniem na dane cele.

Wsparcie dotyczy działalności instytucji kulturalnych, ruchu artystycznego oraz twórczości mniejszości lub społeczności posługującej się językiem regionalnym, a także imprez artystycznych mających istotne znaczenie dla kultury mniejszości lub dla zachowania i rozwoju języka regionalnego. Dla przypomnienia – mówimy oczywiście o języku kaszubskim. Chodzi również o wydawanie książek, czasopism, periodyków i druków ulotnych w językach mniejszości i w języku regionalnym lub w języku polskim, tak w postaci drukowanej, jak i w innych technikach zapisu obrazu i dźwięku. Wspieranie dotyczy też programów telewizyjnych i audycji radiowych, które są realizowane przez mniejszości lub społeczność posługującą się językiem regionalnym. Chodzi również o ochronę miejsc związanych z kulturą mniejszości lub językiem regionalnym, o działalność świetlicową i o prowadzenie bibliotek oraz dokumentacji życia kulturalnego i artystycznego mniejszości lub użytkowników języka regionalnego. Dotowane zadania obejmują też edukację dzieci i młodzieży, która jest realizowana w różnych formach, propagowanie wiedzy o mniejszościach lub języku regionalnym oraz remonty obiektów budowlanych służących zachowaniu tożsamości kulturowej mniejszości albo języka regionalnego.

Dotacje podmiotowe, czyli te, które otrzymują państwo na bieżącą działalność i funkcjonowanie organizacji, mogą być przyznawane organizacjom pozarządowym, o których mowa w art. 3 ust. 2 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, lub podmiotom, o których mowa w art. 3 ust. 3 tejże ustawy, ale także instytucjom kultury, które mają istotne znaczenie dla kultury mniejszości lub zachowania i rozwoju języka regionalnego, przy czym z tym zastrzeżeniem, że mogą być przyznawane podmiotom, które od przynajmniej trzech lat posiadają osobowość prawną. Minister właściwy do spraw wyznań religijnych oraz mniejszości narodowych i etnicznych 22 grudnia 2025 r. w mojej osobie zatwierdził podział dotacji podmiotowych i udzielił 86 takich dotacji na kwotę blisko 5,2 mln zł.

Szanowni państwo, jeśli chodzi o nasze wielokrotne debaty i rozmowy z organizacjami, z przewodniczącym Kuprianowiczem i z innymi uczestnikami spotkań, które organizujemy, ale także z komisją wspólną, to słyszymy, że te środki nigdy nie będą wystarczające. Kwoty, które są przeznaczane na funkcjonowanie organizacji i pokrycie kosztów związanych z bieżącą działalnością, są zawsze za małe. Po raz pierwszy zdecydowaliśmy się więc na podniesienie kwoty o ponad 1 mln zł. To o 25% więcej na dotacje podmiotowe. To są te dedykowane pieniądze, niekiedy jedyne, które są przeznaczone na bieżące funkcjonowanie państwa organizacji, czyli po prostu istnienie na rynku organizacji pozarządowych.

Natomiast jeżeli chodzi o dotacje celowe, to jest ich 337 na kwotę ponad 16,8 mln zł. Jeszcze raz państwa informuję, że do momentu opublikowania ustawy budżetowej mamy do dyspozycji środki zwiększone o kwotę 833 tys. zł. Natomiast ważne jest to, że pieniądze zwiększone o 3 mln zł zostaną wydatkowane po wejściu w życie ustawy budżetowej. Będą one mogły być rozdysponowane w formie dodatkowego naboru lub konkursu ofert na zwiększenie przyznanych dotacji na 2026 r. Tak więc te środki będą do państwa dyspozycji w momencie, kiedy ustawa budżetowa zostanie opublikowana.

Ze środków ministra spraw wewnętrznych i administracji są również finansowane porozumienia dotyczące przekazania środków gminom wpisanym do utworzonego na mocy przepisów ustawy o mniejszościach rejestru gmin, na których obszarze są używane nazwy w języku mniejszości. Środki z budżetu państwa przeznaczone są na wymianę tablic informacyjnych w związku z wprowadzeniem dodatkowych nazw miejscowości w językach mniejszości lub w języku regionalnym. Na 2026 r. przeznaczono na ten cel środki w kwocie 200 tys. zł.

Na kształcenie studentów na kierunku etnofilologia kaszubska zaplanowano kwotę 170 tys. zł, a na romologię, czyli studia romologiczne, kwotę 125 tys. zł. Na realizację programu stypendialnego dla osób pochodzenia romskiego, które studiują na uczelniach lub są słuchaczami kolegów nauczycielskich, nauczycielskich kolegów językowych oraz kolegów pracowników służb społecznych, przeznaczono kwotę 200 tys. zł. W programie stypendialnym zaplanowano 375 tys. zł przeznaczonych dla uczniów pochodzenia romskiego szczególnie uzdolnionych oraz uczęszczających do szkół ponadpodstawowych.

Szanowni państwo, tak przedstawia się informacja ministra spraw wewnętrznych i administracji dotycząca właśnie podziału środków na dotacje celowe i podmiotowe oraz ogólnie na realizację wszystkich zadań związanych z funkcjonowaniem mniejszości narodowych w 2026 r. Oczywiście jestem w posiadaniu statystyk – jaka jest liczba ofert, które wpłynęły od poszczególnych mniejszości, oraz tych, które zostały bądź nie zostały rekomendowane przez ekspertów, jaka jest kwota dotacji. Pozwolą państwo, że udzielię ich zainteresowanym podmiotom, bo nie będę czytał całości. Pani przewodnicząca, serdecznie dziękuję.

Przewodnicząca poseł Wanda Nowicka (Lewica):

Dziękuję, panie ministrze.

Otwieram dyskusję. Mam już dwa zgłoszenia. Jako pierwszy zgłosił się pan przewodniczący Kuprianowicz, a następnie głos zabierze pan przewodniczący Zubowski. Bardzo proszę, panie przewodniczący.

Współprzewodniczący Komisji Wspólnej Rządu i Mniejszości Narodowych i Etnicznych Grzegorz Kuprianowicz:

Szanowna pani przewodnicząca, panie i panowie posłowie, panie ministrze, bardzo się cieszę, że kwestia tak fundamentalna dla mniejszości jak podział dotacji na działania, które służą zachowaniu tożsamości mniejszości, znalazła się w programie obrad sejmowej Komisji już na początku roku. Chciałbym podkreślić, że w przeszłości było tak, że krótki czas po podziale dotacji odbywało się posiedzenie Komisji Wspólnej Rządu i Mniejszości Narodowych i Etnicznych...

Posel Wojciech Michał Zubowski (PiS):

Przepraszam, panie przewodniczący, ale my pana nie rozumiemy. Musi pan coś zrobić z tym mikrofonem.

Współprzewodniczący KWRiMNiE Grzegorz Kuprianowicz:

Moment.

Sekretarz stanu w MSWiA Tomasz Szymański:

Wiemy, że pan Kuprianowicz się cieszy.

Współprzewodniczący KWRiMNiE Grzegorz Kuprianowicz:

Czy już mnie lepiej słychać?

Przewodnicząca poseł Wanda Nowicka (Lewica):

Tak, lepiej. Dziękuję. Proszę kontynuować.

Współprzewodniczący KWRiMNiE Grzegorz Kuprianowicz:

Chciałbym zacząć od tego, że w przeszłości był taki zwyczaj, że krótko po podziale dotacji odbywało się posiedzenie KWRiMNiE, na którym przedstawiciele mniejszości dzielili się swoimi uwagami i odbywała się dyskusja na temat podziału dotacji. Dochodziło też do spotkań ze współprzewodniczącym komisji wspólnej, na których omawiano tę kwestię. Tym razem to posiedzenie Komisji sejmowej jest pierwszym miejscem rozmowy o podziale dotacji na kolejny rok, czyli 2026 r. Dlatego pozwolę sobie nie skupiać się na szczegółach, licząc na rozmowę z panem ministrem Tomaszem Szymańskim oraz na posiedzenie komisji wspólnej, na którym będziemy o tym rozmawiać. Natomiast chciałem się podzielić kilkoma refleksjami natury bardziej ogólnej.

Przede wszystkim chciałbym oczywiście wyrazić radość z tego powodu, że zgodnie z podpisaną już ustawą budżetową w bieżącym roku zostaną zwiększone środki na działania służące zachowaniu tożsamości mniejszości. Jest to niezwykle ważne dla mniejszości. To realizacja podnoszonego wielokrotnie przez nas postulatu zwiększenia tych środków. Chciałbym serdecznie podziękować wszystkim, którzy przyczynili się do znaczącego zwiększenia środków. Podziękowania kieruję zarówno do Wysokiej Komisji, jak i do pana ministra Tomasza Szymańskiego czy szerzej – rządu oraz do pana doradcy marszałka Ryszarda Galli i wszystkich członków komisji sejmowych. Jest to niezwykle ważne.

Rozpoczynając od podziękowań, chciałem także wyrazić radość z tego, że ministerstwo uwzględniło postulat mniejszości, aby przede wszystkim zwrócić uwagę na dotacje podmiotowe, ponieważ one są tutaj jakby kluczem i podstawą bieżącego funkcjonowania organizacji pozarządowych. Gdy mówimy o tych środkach, jest to niezwykle ważne z tego względu, że są to przecież podstawowe środki na działalność tych podmiotów. Do tego zresztą za chwilę jeszcze wrócę.

Od razu na początku chciałbym też zaznaczyć, że widzimy pozytywne zmiany w systemie składania ofert, o czym należy tu powiedzieć, co uprościło i ułatwiło pracę podmiotom starającym się o dotacje MSWiA. Mówiąc o tym, należy jednak przede wszystkim zwrócić uwagę na to, że dotacje MSWiA nie są zwykłym programem grantowym, choć mogłoby się wydawać, że przecież jest wiele takich programów, w ramach których poszczególne ministerstwa przyznają środki na różnego rodzaju działania. Ten program grantowy jest specyficzny, odmienny od innych. Inne programy grantowe są uzupełnieniem środków publicznych przyznawanych z budżetu państwa na poszczególne sfery życia publicznego. Taki charakter mają przecież różnego rodzaju programy grantowe Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego. W przypadku programu rządowego mamy do czynienia z inną sytuacją, ponieważ nie są to dodatkowe, ale podstawowe środki przeznaczone z budżetu państwa na działania służące zachowaniu tożsamości mniejszości. Nie jest to więc zwykły program grantowy, który coś uzupełnia, tylko podstawowe środki. Dlatego wymaga to odmiennego podejścia niż do zwykłego programu grantowego, przy którym jakiś podmiot, jeśli nie dostanie środków na działania, które realizuje stale, dalej funkcjonuje, czerpiąc z tych środków, które uzyskuje na swoją stałą działalność. W przypadku podmiotów mniejszościowych, które podejmują działania służące zachowaniu tożsamości, zawirowanie czy zachwianie systemu przyznawania dotacji może oznaczać po prostu przerwanie pewnych działań służących temu celowi czy ich znaczące ograniczenie. Należy o tym pamiętać, oceniając ten sposób podziału dotacji z MSWiA.

Jak wielokrotnie podkreślaliśmy w przeszłości, niezwykle istotne jest to, na jakich zasadach te środki są przyznawane. Wiele razy także na posiedzeniach Komisji zwracałem już uwagę na to, że ten sposób przyznawania dotacji jest postrzegany przez środowiska mniejszości jako sposób nie do końca odpadający naszym potrzebom. Wielokrotnie apelowaliśmy o reformę systemu finansowania działań służących zachowaniu tożsamości mniejszości czy też, szerzej mówiąc, działań służących po prostu życiu kulturalnemu mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym.

Jak już wielokrotnie mówiłem, od 2016 r. doszło do radykalnych zmian w tym systemie, przez co stał się on jednym z najbardziej restrykcyjnych systemów przyznawania dotacji. Pewne pozytywne zmiany zostały dokonane w 2024 r., także w 2025 r., jednak my jako mniejszości oczekujemy radykalnej i systemowej zmiany, aby stworzyć system bardziej racjonalny, który lepiej będzie odpowiadał realnym potrzebom, jakie stoją przed mniejszościami narodowymi i etnicznymi oraz społecznością posługującą się językiem regionalnym. Tak więc oczekujemy rozmowy na ten temat i daleko idących zmian.

Wspomniano tutaj o ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. W naszym odczuciu niektóre zapisy tych zasad, które obowiązują mniejszości, nie do końca są zgodne z duchem tej ustawy. Zresztą warto zwrócić uwagę na to, że w Radzie Działalności Pożytku Publicznego nie ma przedstawicieli środowisk mniejszościowych, więc trudno wyrazić tam nasze stanowisko.

Odnosząc się już bezpośrednio do podziału dotacji na 2026 r., tak jak już mówiłem, należy podkreślić pewne pozytywne zmiany, jakie zaszły w samym systemie, w którym składane są wnioski o dotację. Jest to istotna zmiana praktyczna dla tych podmiotów, które aplikują, ale myślę, że ułatwia to także pracę drugiej stronie, czyli ministerstwu.

Odnosząc się do samego sposobu przyznawania dotacji, chciałem zwrócić uwagę na pewien problem, który się pojawił ze względu na specyfikę tych środków. Tak jak wspominałem, zazwyczaj są to podstawowe środki na działania podejmowane przez podmioty mniejszościowe, które służą zachowaniu tożsamości mniejszości. Właściwie już od kilkunastu lat czy od samego początku była taka praktyka, iż w trakcie procedury przyznawania dotacji konsultowano wysokość środków na poszczególne działania z podmiotami, które stale je otrzymują. Nie zawsze podczas konsultacji uwzględniano wszystkie postulaty środowisk mniejszościowych, jednak bardzo ważne było to, że podejmowano konsultacje jeszcze w trakcie procedury przyznawania dotacji. W tym roku takich konsultacji nie było. Zostały złożone wnioski czy oferty na dotację, a kolejnym krokiem była decyzja ministra o podziale dotacji.

Dlaczego to jest takie ważne? Gdy w przeszłości planowano, że dla poszczególnej mniejszości są środki na przykład na cztery z pięciu czy sześciu ofert, konsultowano to z danym podmiotem, który wtedy mógł stwierdzić, że proponuje, aby na przykład ograniczyć wsparcie czterech z tych projektów, a dodatkowo przyznać środki na jeszcze jeden projekt, który nie był pierwotnie przez ministerstwo uwzględniony jako przeznaczony do sfinansowania. Wtedy mogło być uwzględnione

jakieś zadanie ważne z punktu widzenia danej społeczności czy danego podmiotu. W tym roku tego nie było. W kilku przypadkach słyszałem o sytuacji, gdy podmioty widziały w tym problem. Dlatego myślę, że warto to zasygnalizować.

Kolejna kwestia dotyczy już samej pracy komisji oceniającej oferty. Wydaje się, że jest tutaj potrzeba, aby niezależnym ekspertem zasiadającym w komisji dać po prostu nieco więcej czasu na zapoznanie się nie tylko z ofertami rekomendowanymi przez ministerstwo, ale także na poznanie tych ofert, które zdaniem przedstawicieli ministerstwa nie powinny uzyskać finansowania. W mojej ocenie jest to bardzo ważne, aby w bardziej niezależny sposób ocenić te projekty, które zostały zaproponowane do sfinansowania.

Jeśli chodzi o sam podział dotacji, to oczywiście oczekiwania poszczególnych środowisk i podmiotów nigdy nie mogą być w pełni zrealizowane. To jest oczywiste, że środki finansowe zawsze są ograniczone. Właśnie z tego powodu bardzo ważne jest to, aby trafiały one tam, gdzie powinny trafić, czyli do tych podmiotów, które rzeczywiście będą podejmować działania, które służą zachowaniu tożsamości mniejszościowych. Gdy mówimy o tak specyficznych działaniach jak zachowanie tożsamości mniejszości, to oczywiście najlepiej będą je podejmować same mniejszości, czyli ci, których tożsamość ma być zachowana. Wydaje się, że jest to oczywistością, stąd wątpliwości wśród mniejszości zawsze budzą fakty, gdy środki na działania służące zachowaniu tożsamości mniejszości są przekazywane podmiotom, które nie są podmiotami mniejszościowymi, tzn. poza środowisko mniejszościowe. Takie sytuacje zdarzały się także w przeszłości.

Przewodnicząca poseł Wanda Nowicka (Lewica):

Panie przewodniczący, jeśli można, to prosiłabym już o konkludowanie.

Współprzewodniczący KWRiMNiE Grzegorz Kuprianowicz:

Tak, już finalizuję. Chciałem podnieść ten problem, bo jest on dość istotny, tym bardziej że w tym roku niektóre z mniejszości sygnalizowały, że także dotacje podmiotowe zostały przyznane podmiotom, które nie są podmiotami mniejszościowymi. Oczywiście działania służące zachowaniu tożsamości mniejszości mogą podejmować także podmioty, które nie są mniejszościowe, natomiast trudno sobie wyobrazić, aby takie działania mogły być podejmowane bez współpracy z tymi, o których zachowanie tożsamości chodzi.

Na koniec chciałem zwrócić uwagę na kwestię procedury aktualizowania ofert i podpisywania umów. Przede wszystkim chciałem wyrazić radość z tego, że w tym roku ministerstwo bardzo szybko podjęło działania służące podpisaniu umów. Wiem, że część umów została już podpisana lub jest w trakcie podpisywania. Nie dotyczy to niestety wszystkich mniejszości, ale jest to pozytywny sygnał. Bardzo liczymy na to, że stanie się tak również w przypadku tych mniejszości, gdzie ten proces nie jest dynamiczny. Pamiętajmy o tym, że zdarzały się lata, gdy dotacje docierały do mniejszości w marcu czy w kwietniu, więc istotne jest zachowanie tej ciągłości dla płynności finansowej podmiotów mniejszościowych. Mam nadzieję, że będę miał okazję bardziej szczegółowo omówić tę kwestię z panem ministrem Szymańskim, a także na najbliższym posiedzeniu KWRiMNiE, ponieważ pojawiają się też pewne wątpliwości co do niektórych sytuacji jednostkowych, ale to nie jest miejsce, aby o takich szczegółach rozmawiać. Jak mówię, mam nadzieję, że będzie okazja do rozmowy.

Na koniec kwestia podziału tych dodatkowych środków, które wynikają z podpisania przez prezydenta Rzeczypospolitej ustawy budżetowej, czyli 3 mln zł. Przyznam szczerze, że jako mniejszości liczyliśmy na to, że ten podział dotacji, który już został podpisany, będzie obejmował także dodatkowe 3 mln zł, oczywiście nie bezpośrednio, ale na swoistej liście rezerwowej. Żałujemy, że tak się nie stało, choć w zeszłym roku takie działania podjęto. Z pewnością ułatwiłoby to pracę podmiotom mniejszościowym i ministerstwu. Liczymy na to, że ten postulat będzie w przyszłości brany pod uwagę w takich sytuacjach, ponieważ wydaje nam się, że dla stabilności finansowej i dla jasności, w jakiej perspektywie w ciągu roku działać ma dany podmiot, który podejmuje działania na rzecz zachowania tożsamości, ważne jest, żeby od razu te środki dzielić. Tutaj jest też gorący apel o pełną transparentność podziału środków, w tym także w zakresie przyznawania dodatkowych środków na te zadania, na które dotacje zostały już udzielone.

Przewodnicząca poseł Wanda Nowicka (Lewica):

Panie przewodniczący, dziękuję już za zabranie głosu.

Teraz głos zabierze pan przewodniczący Zubowski. Bardzo proszę.

Posel Wojciech Michał Zubowski (PiS):

Dziękuję.

Najpierw mam pytanie do pana ministra. Chodzi o dodatkowe 3 mln zł, o których pan mówił, a które pojawiły się w trakcie prac parlamentarnych. Panie ministrze, proszę powiedzieć, czy 3 mln zł pojawiły się przed posiedzeniem Komisji, w trakcie czy też na jakimś późniejszym etapie. Chciałbym wiedzieć, czy było to wtedy, kiedy dyskutowaliśmy o budżecie na mniejszości narodowe i etniczne, a przedstawiciele mniejszości, wśród których był również pan Kuprianowicz, zgłaszali potrzeby wynikające ze wzrostu różnych kosztów funkcjonowania organizacji, w tym kosztów dotyczących energii i kosztów osobowych związanych z zatrudnieniem ludzi. Czy wówczas kwota 3 mln zł była już wliczona do projektu, że tak powiem, czy też nie była? Pani przewodnicząca, proszę pozwolić odpowiedzieć panu ministrowi.

Sekretarz stanu w MSWiA Tomasz Szymański:

Bardzo krótko.

Przewodnicząca poseł Wanda Nowicka (Lewica):

Nie chcę prowadzić tylko... Oczywiście proszę odpowiedzieć w tym trybie, chociaż generalnie odpowiedzi są na końcu pytań, ale to jest ważne, więc bardzo proszę, by udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Sekretarz stanu w MSWiA Tomasz Szymański:

Mając do dyspozycji kwotę, która wynikała z puli zwiększonej o 833 tys. zł, to w ramach środków z pominięciem tych 3 mln zł, których de facto nie było, bo nie można było ich brać pod uwagę w ramach wstępnego podziału na dotacje podmiotowe, o których pan mówi... Zauważyłem, że jest to o 25% więcej, czyli o 1 mln zł, na bieżące funkcjonowanie. Przyznaliśmy dotacje w ramach tych środków, które były do dyspozycji, a które wynikały ze wstępnego podziału, nie zaliczając już kwoty 3 mln zł.

Posel Wojciech Michał Zubowski (PiS):

Panie ministrze, rozumiem, że generalnie kwota nie uległa zmianie, tylko państwo dokonali pewnego przesunięcia w działach wydatkowania.

Sekretarz stanu w MSWiA Tomasz Szymański:

Uległa zmianie o 833 tys. zł. To jest nasze pierwotne założenie. Potem wspólną inicjatywą w ramach działania Komisji zwiększyliśmy środki o kwotę 3 mln zł.

Posel Wojciech Michał Zubowski (PiS):

Ale to...

Przewodnicząca poseł Wanda Nowicka (Lewica):

Chciałam... To może jednak też coś powiem. Nie wiem, czy pana przewodniczącego nie było na tym posiedzeniu Komisji, ale był cały punkt poświęcony dyskusji na temat tego, żeby zwiększyć środki budżetowe.

Posel Wojciech Michał Zubowski (PiS):

Pani przewodnicząca, byłem i myśmy opiniowali...

Przewodnicząca poseł Wanda Nowicka (Lewica):

Co więcej, potem był, że tak powiem, ciąg dalszy, prawda? W tej sprawie było stanowisko na piśmie itd.

Posel Wojciech Michał Zubowski (PiS):

To, które było skierowane do Komisji Finansów Publicznych, a które miała przedstawić pani przewodnicząca Rosa? Gdzie państwo głosowali w sprawie kwestii związanych z tym, żeby podnieść środki o kwotę 5 mln zł czy 10 mln zł? To o tym mówimy?

Przewodnicząca poseł Wanda Nowicka (Lewica):

Nie wiem, czy przewodnicząca Rosa miała z tym coś wspólnego. Chyba nie. Mówiliśmy o tym między sobą i mieliśmy nadzieję na 5 mln zł, a skończyło się na 3 mln zł, z czego też się bardzo cieszymy.

Posel Wojciech Michał Zubowski (PiS):

Proszę państwa, przepraszam, bo w grudniu nie było mnie na jednym posiedzeniu, więc może to było wówczas, ale na pewno byłem na posiedzeniu Komisji, gdzie omawialiśmy

kwestię budżetu. Rozumiem, że 3 mln zł, o których mówi pan minister, to jest kwota ekstra, o której wcześniej nie było mowy, a która się pojawiła w środkach, dlatego... Tak? Pytam, bo pan Kuprianowicz mówił o dodatkowych potrzebach na poziomie 10 mln zł jako zalecanej kwocie. Chciałem to wyjaśnić. OK. Dziękuję.

Przewodnicząca poseł Wanda Nowicka (Lewica):

Dziękuję. Jako że chciałam też powiedzieć, że chyba na poprzednim posiedzeniu Komisji odnotowałam tę kwestię jako jeden z sukcesów, które się udało osiągnąć w zeszłym roku... Jedno to oczywiście powołanie wspólnymi siłami sekretariatu dla mniejszości, a druga sprawa to zwiększenie budżetu. Można więc powiedzieć, panie przewodniczący, że z punktu widzenia aktywności naszej Komisji może pan się czuć dumny, że udało nam się coś osiągnąć.

O głos poprosił jeszcze pan poseł Gomoła. Bardzo proszę.

Poseł Adam Gomoła (Polska2050):

Bardzo dziękuję.

Pani przewodnicząca, Wysoka Komisjo, chcę wyraźnie zaznaczyć, że tym, co udało nam się zrobić, a co było też naszą intencją, nie było to, żeby zwiększyć pewnego rodzaju stan posiadania mniejszości narodowych i etnicznych w tej części, tylko obronić dostęp i prawo mniejszości do tych środków, którymi tak naprawdę dysponowały już od dekad.

Jakkolwiek patrząc na nominalny przyrost wartości, to oczywiście wzrosty gdzieś tam były, jednak przeliczając to sobie o urealnienie i o wskaźnik inflacji w poszczególnych latach, widzimy, że od 2015 r. te środki zmniejszyły się o kilkanaście procent, jeśli chodzi o budżet indeksowany o realną inflację. Oczywiście mówimy tu o wskaźniku podawanym przez Główny Urząd Statystyczny. Natomiast jeżeli popatrzymy sobie na zdecydowaną większość wydatków, jakie mniejszości ponoszą, czyli wydatki na płace, to tutaj, szczęście w nieszczęściu, nastąpił bardzo duży przyrost płac, szczególnie w ciągu ostatnich dwóch lat. W związku z tym i wydatki organizacji mniejszościowych były coraz większe.

Dlatego bardzo dziękuję za zaangażowanie pani przewodniczącej, sekretariatowi Komisji i panu Galli. Pracowaliśmy nad uchwałą, gdzie w części merytorycznej daliśmy argumenty Ministerstwu Finansów i Komisji Finansów Publicznych, aby pokazać, że tak naprawdę chcemy po prostu obronić prawo organizacji mniejszościowych do dysponowania tymi narzędziami, które miały do tej pory. Taki był nasz cel. Wydaje mi się, że 3 mln zł, które udało nam się wywalczyć, to jest naprawdę całkiem spora suma, która w większości te cele realizuje, więc bardzo się cieszę.

Oczywiście dojście do tego momentu, w którym wypracujemy jakiś mechanizm, żeby to było w pewien sposób bardziej transparentne i automatyczne, a może powiązane ze wskaźnikami GUS-owskimi, dałoby większy spokój organizacjom mniejszościowym, żeby planować swoje działania na parę lat naprzód. Mam nadzieję, że do tego punktu też dojdziemy.

Myślę, że na razie tak doraźnie rozwiązaliśmy ten problem. W tym momencie bardzo się cieszę i gratuluję wszystkim zaangażowanym. Cieszę się, że możemy dzisiaj mówić o takim wspólnym sukcesie.

Przepraszam. Będę musiał wychodzić na równoległe obrady innej komisji, ale będę się przysłuchiwał dyskusji zdalnie. Bardzo dziękuję.

Przewodnicząca poseł Wanda Nowicka (Lewica):

Dziękuję bardzo.

Teraz głos zabierze Ryszard Galla, nasz doradca, a przede wszystkim doradca marszałka Sejmu do spraw mniejszości narodowych i etnicznych. Bardzo proszę.

Doradca marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej do spraw mniejszości narodowych i etnicznych Ryszard Galla:

Bardzo dziękuję.

Pani przewodnicząca, szanowni państwo, przede wszystkim chciałbym podziękować pani przewodniczącej i członkom Komisji, ponieważ pani przewodnicząca powiedziała o dwóch sukcesach, a myślę, że jest ich więcej.

Tym następnym jest sukces, który spowodował, że rzeczywiście po raz pierwszy w historii Komisji, a to jest przecież już ponad 30 lat, miała ona decydujący głos w procedowaniu nad ustawą budżetową, ponieważ na ogół rozpatrywała ją w tej części Komisja Administracji i Spraw Wewnętrznych. Dzięki działaniu naszej Komisji doprowadziliśmy do tego, że część

43 była procedowana tutaj i to tutaj pojawił się wniosek do Komisji Finansów Publicznych o zwiększenie środków.

To jednak tylko połowa sukcesu, ponieważ takim pełnym sukcesem była dopiero decyzja Komisji Finansów Publicznych, a przede wszystkim rządu. Tak, panie ministrze? Wiedzą państwo, że składając jakikolwiek wniosek, trzeba powiedzieć, że chcemy przekazać środki na tę część, ale bierzemy je stąd, a to nie jest łatwe przy takim reżimie, jaki był nałożony w czasie pracy nad budżetem. Tworzenie budżetu na 2026 r. było bardzo trudne. Reżim zakazu wprowadzania jakichkolwiek zmian był bardzo mocny, a tutaj się udało. Powiedziałbym, że była tu zgoda praktycznie każdego gremium – Komisji, Komisji Finansów Publicznych, rządu, Sejmu, Senatu. Widać, że i pan prezydent chyba też do tej akurat kwestii nie miał uwag. To bardzo cieszy.

Chciałbym tylko, panie ministrze, dopytać o jedną rzecz. Chodzi właśnie o 3 mln zł, które jeszcze będą do dyspozycji. Czy tam jest szansa na to, żeby jak gdyby rozpatrzyć wszystkie wnioski, a szczególnie te, które dotyczyły dotacji podmiotowych, a nie były w pełni uwzględnione, czyli tam, gdzie środki były mniejsze niż proponowane wnioski? Czy mogą być one jeszcze raz rozpatrywane? Chodzi o uwzględnienie propozycji, które były podane przez stronę mniejszościową. Czy są też takie wnioski, które miały pozytywne opinie, ale ze względu na wielkość środków, jakie były w dyspozycji, nie zostały ujęte w ostatecznym przeznaczeniu tych środków? Czyli konkretnie...

Przewodnicząca poseł Wanda Nowicka (Lewica):

Tym razem zrobimy tak, że będziemy mieć pytanie i odpowiedź, pytanie i odpowiedź. Tak będzie wygodniej.

Sekretarz stanu w MSWiA Tomasz Szymański:

Mówiłem o nowym naborze czy też o konkursie, ale rozumiem, że jest tzw. lista rezerwowa, o której też mówił pan Kuprianowicz. Po prostu z tymi wnioskami...

Przewodnicząca poseł Wanda Nowicka (Lewica):

Dobrze, bo właśnie jakby nie było jeszcze reakcji na to.

Sekretarz stanu w MSWiA Tomasz Szymański:

Odpowie pani dyrektor.

Przewodnicząca poseł Wanda Nowicka (Lewica):

Dobrze. Bardzo proszę.

Dyrektor Departamentu Wyznań Religijnych oraz Mniejszości Narodowych i Etnicznych Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji Katarzyna Kownacka:

Powiem tak. Zapisy regulaminu przyznawania dotacji na oferty składane przez organizacje mniejszości przewidują możliwość zwiększenia dotacji do wysokości pierwotnie wnioskowanej, więc oczywiście będziemy rozpatrywać wnioski, które wpłyną w tym zakresie. Z całą pewnością będziemy mieć też na uwadze to, o czym powiedział pan minister, że akurat dotacje podmiotowe zostały znacznie zwiększone w tym roku. Właściwie cała ta kwota 1 mln zł to jest jakby zwiększenie o 25%, więc będziemy mieć to na uwadze, ale oczywiście... W ramach rozpatrywania wniosków z całą pewnością będziemy rozważać też taką możliwość.

Przewodnicząca poseł Wanda Nowicka (Lewica):

Dziękuję bardzo.

O głos poprosił pan Maciej Bohosiewicz, który jest przewodniczącym rady Armenian Foundation. Bardzo proszę.

Przewodniczący rady Armenian Foundation Maciej Bohosiewicz:

Dziękuję bardzo, pani przewodnicząca.

Witam państwa serdecznie. Proszę państwa, przysłuchując się dzisiejszej rozmowie, na wstępie chciałem oczywiście bardzo podziękować panu ministrowi Szymańskiemu i całemu zespołowi departamentu za to, że udało się te środki wygospodarować, że pieniądze do nas spływają i że możemy realizować swoje projekty.

Chciałem, że tak powiem, zupełnie zejść do ogródka bieżącej działalności naszych organizacji, bo przecież o to chodzi. Mówimy tu o wielkiej polityce i wielkich pieniądzach, o ustawie i o działalności Komisji, ale... Proszę państwa, to jest mój gorący apel, bo przecież nasze życie zasadza się na codziennych sprawach. Nasza mniejszość w Warszawie do 2022 r. organizowała

impresę czy wydarzenie, które nazywało się „Dzień Ormiański”. Od 2022 r. składamy wnioski, prosząc o możliwość sfinansowania tego projektu, ale niestety nam się nie udaje.

Jest to dla nas tym bardziej smutne, że 2025 r. był rokiem stulecia istnienia Grobu Nieznanego Żołnierza, a w naszej historii jest on ściśle związany z Jadwigą Zarugiewiczową, polską Ormianką, która jest symboliczną matką Grobu Nieznanego Żołnierza i wszystkich poległych żołnierzy, którzy zginęli w walce o wolność Polski. To wydarzenie ma bardzo uroczysty charakter. Przypominam sobie, że jak pan minister Szymański objął funkcję, to zaszczycił nas swoją obecnością. Spotkaliśmy się na Powązkach Wojskowych, gdzie przy salwie warty honorowej były składane kwiaty na grobie Jadwigi Zarugiewiczowej. Wraz z dowództwem garnizonu składamy kwiaty przed Grobem Nieznanego Żołnierza, a także pod tablicą memoratywną na frontonie budynku warszawskiego garnizonu. Ta tablica wisi od 2011 r. Patronatu udzieliła temu, że tak powiem, pani prezydentowa Komorowska. Proszę państwa, nie udało nam się uzyskać dotacji na to wydarzenie, a ono jest dla nas bardzo ważne i ma ogromny walor edukacyjny, a także walor historyczny. To jest dla nas jakaś ciągłość pokoleń. Uczymy tej wspaniałej historii młode pokolenia. Mówimy o naszych tradycjach.

Druga rzecz, która jakby napawa mnie niepokojem, to nauczanie naszych dzieci. Zarazem apeluję tutaj do pani przewodniczącej i do pana ministra. Prowadzimy dwie szkoły języka ormiańskiego, jedną w Krakowie, a drugą w Warszawie. Szkoła w Warszawie ma na przykład obciętą dotację. Wstydę się nawet mówić o wielkości środków, bo one są małe przy tej skali...

Przewodnicząca poseł Wanda Nowicka (Lewica):

Wie pan, gdyby tak każda organizacja zaczęła teraz mówić, kto dostał, a kto nie dostał, to może... Raczej tym się nie zajmujemy. W każdym razie pokrótce, myślę, że minister...

Przewodniczący rady AF Maciej Bohosiewicz:

Tak, już kończę.

Przewodnicząca poseł Wanda Nowicka (Lewica):

Dobrze. Chodzi o to, żeby minister mógł odpowiedzieć, bo będzie wychodził.

Przewodniczący rady AF Maciej Bohosiewicz:

Tak. Kończę, tylko myślę, że to jest po prostu jakiś błąd czy przeoczenie. Wymieniam te dwa projekty historyczne, bo one są ważne nie tylko dla mniejszości, ale także dla ogółu społeczności polskiej. Dziękuję bardzo. Prosimy o pomoc.

Przewodnicząca poseł Wanda Nowicka (Lewica):

Panie ministrze, bardzo proszę się odnieść.

Sekretarz stanu w MSWiA Tomasz Szymański:

Dziękuję.

Bardzo krótko. Jak szanowni państwo są w stanie się domyśleć, nawet wraz z zespołem minister nie jest w stanie się odnieść w momencie zadawania pytania, bo rozpatrując oferty, które wpłynęły, a było ich 576... O ile dobrze widzę, było 36 ofert samej mniejszości ormiańskiej. Nie jesteśmy w stanie odnieść się do konkretnej oferty, o której pan mówi. Oczywiście bardzo miło i ciepło wspominam tzw. majówkę.

Przewodniczący rady AF Maciej Bohosiewicz:

Dzień Matki.

Sekretarz stanu w MSWiA Tomasz Szymański:

Dokładnie tak. Była to bardzo fajna, dobra uroczystość. Tak jak mówiliśmy, 3 mln zł służy temu, żeby albo zrobić dodatkowy nabór ofert, albo dodatkowy konkurs, by jakby jeszcze raz przyjrzeć się ofercie.

Jak państwo pamiętają, na skutek negocjacji dotyczących całego procesu naboru i regulaminu ofert to organizacje mniejszościowe wskazują ekspertów, których ostatecznie powołuje minister, a którzy to eksperci rekomendują nam pewne projekty. My nie jesteśmy specjalistami, a to są profesorowie, którzy się na tym znają i robią to od wielu lat. Dlatego też nie jestem w stanie się odnieść tu i teraz do konkretnej oferty, aczkolwiek, tak jak powiedziałem, możemy sprawdzić, jaka była rekomendacja ekspertów.

Mając na uwadze dotychczasowe doświadczenia, zachęcam również do tego, żebyśmy mogli skorzystać z tego ewentualnego kolejnego naboru ofert. Dziękuję.

Przewodnicząca poseł Wanda Nowicka (Lewica):

Dziękuję bardzo.

To był ostatni głos w dyskusji. Rozumiem, że wszystkie odpowiedzi zostały już udzielone przez stronę rządową, tak? To w takim razie dziękuję bardzo. Zamykam ten punkt.

Przechodzimy do kolejnego punktu, a jest nim, jak już wcześniej mówiłam, informacja ministra na temat funkcjonowania Komisji Wspólnej Rządu i Mniejszości Narodowych i Etnicznych. Tę informację przedstawi pani dyrektorka Kownacka. Bardzo proszę.

Dyrektor departamentu MSWiA Katarzyna Kownacka:

Szanowni państwo, będę syntetyzować materiał, który został państwu przekazany na dzisiejsze posiedzenie, więc skupię się na tym, czego dotyczyły działania komisji wspólnej w ubiegłym roku. Generalnie nie będę mówić o ustawowych zadaniach, bo to jest w materiale. Na pewno większość z państwa doskonale zdaje sobie sprawę z tego, co to są za ustawowe zadania. Pozwolę też sobie pominąć, kto tworzy komisję, bo to również jest w informacji.

Powiem tak. W ubiegłym roku odbyły się cztery posiedzenia KWRiMNiE – 12 marca, 11 czerwca, 23 września i 10 grudnia. Posiedzenie wyjazdowe we wrześniu odbyło się w Opolu w ramach kongresu mniejszości narodowych i etnicznych, a reszta w Warszawie.

Grudniowe w całości, a marcowe w pierwszej części to były posiedzenia związane z obchodami dwudziestolecia ustawy o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym. Pierwsza część marcowych obrad, która dotyczyła właśnie tych obchodów, objęła m.in. wystąpienie eksperta dotyczące ustawy o mniejszościach, dyskusję i wystąpienia członków komisji wspólnej. W drugiej części marcowego posiedzenia komisji wspólnej, tak jak wspomniał pan współprzewodniczący, omówiona była informacja o podziale dotacji w 2025 r.

W marcu został formalnie powołany zespół do spraw nowelizacji ustawy, natomiast na posiedzeniu czerwcowym komisji wspólnej skład tego zespołu zyskał imiona, nazwiska i twarze. Po pięciu przedstawicieli zgłosiły do niego strona mniejszościowa komisji wspólnej i strona rządowa, w tym dwóch przedstawicieli Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, a po jednym Ministerstwa Edukacji Narodowej, Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Ministerstwa Finansów. Nadmienię tylko, że pierwsze posiedzenie robocze tego zespołu odbyło się w przeddzień grudniowego posiedzenia komisji wspólnej, a więc 9 grudnia. Zostało zakreślonych 14 obszarów, które mają podlegać dyskusji w ramach prac tego zespołu. Przyjęto wstępny harmonogram pracy zespołu. Uznaliśmy, że będziemy się spotykać nie rzadziej niż co dwa miesiące. Po raz kolejny posiedzenie tego zespołu ma się odbyć w pierwszej połowie lutego. Będziemy pewnie celować w okolice posiedzeń komisji wspólnej, bo przy okazji grudniowych obrad zespołu członkowie strony mniejszościowej zgłosili taki wniosek, żeby posiedzenie zespołu organizować w przeddzień posiedzenia komisji wspólnej. W pierwszej połowie lutego z całą pewnością nie będzie posiedzenia komisji, więc w najbliższych dniach będziemy o tym rozmawiać z panem współprzewodniczącym.

Na posiedzeniu w dniu 11 czerwca omówiono też informację dotyczącą budżetu i planowanej wysokości środków na 2026 r. Tam pojawiły się właśnie wnioski strony mniejszościowej o zwiększenie finansowania. Rozmawialiśmy też o procedowanym już wówczas od kwietnia projekcie regulaminu naboru ofert, o założeniach reformy mediów publicznych i o działaniach zespołu stałego komisji wspólnej do spraw edukacji.

Tak jak powiedziałam, trzecie posiedzenie odbyło się 23 września w Opolu. Został na nim przyjęty regulamin naboru ofert, co pozwoliło nam na dalsze procedowanie i ogłoszenie naboru bodaj dwa, trzy dni po posiedzeniu komisji. Pan minister, tak jak wspomniał, 25 września podpisał ten regulamin. Jednocześnie odbyło się ogłoszenie naboru ofert. Podczas wrześniowego posiedzenia odbyło się też wystąpienie eksperta. W związku z tym, że częstym motywem wystąpień na kongresie było dwudziestolecie ustawy o mniejszościach, ekspert mówił o uregulowaniach prawnych dotyczących mniejszości narodowych i etnicznych w Polsce na tle regulacji prawnych w innych państwach europejskich.

Jeśli chodzi o grudniowe posiedzenie komisji wspólnej, to miało ono uroczysty charakter. Poświęcone było wyłącznie dwudziestolecu funkcjonowania KWRiMNiE. Przypomnę, że pierwsze posiedzenie tej komisji odbyło się 21 września 2005 r. Podczas uroczystych obrad w grudniu 15 osób zostało odznaczonych przyznawanym przez ministra kultury i dziedzictwa narodowego Medalem „Zasłużony Kulturze Gloria Artis”. Minister spraw wewnętrznych i administracji pan Tomasz Szymański w porozumieniu ze stroną mniejszościową wnioskował

o przyznanie takich odznaczeń do ministra kultury i dziedzictwa narodowego. Uwzględniano zarówno kandydatury zgłaszane przez stronę mniejszościową, jak i kandydatury pana ministra. Na grudniowym posiedzeniu komisji minister spraw wewnętrznych i administracji 40 osobom wręczył także swoje podziękowania za zaangażowanie i za wieloletnią działalność na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych. Takie podziękowania dostali zarówno członkowie komisji wspólnej i eksperci pracujący na rzecz komisji wspólnej, jak również sympatycy oraz przyjaciele mniejszości narodowych i etnicznych.

Warto chyba jeszcze wspomnieć, że w ramach ubiegłorocznych prac odbyły się dwa posiedzenia zespołu do spraw edukacji. Jedno odbyło się 25 lutego, a drugie 9 września. Szczegółową informację o tym, czego dotyczyły posiedzenia zespołu, mają państwo w materiale, który przekazaliśmy szanownej Komisji. Odbyło się też jedno posiedzenie zespołu do spraw romskich. W materiale jest informacja o tym, czego szczegółowo to posiedzenie dotyczyło.

Pozwolił mi się również wspomnieć o tym, że wielkim wsparciem dla mniejszości narodowych i etnicznych, także postulowanym w ramach KWRiMNiE, było najpierw przepracowanie, a potem powołanie i uruchomienie w ubiegłym roku sekretariatu strony mniejszościowej komisji wspólnej. Sekretariat został zapowiadany 4 lutego, a otwarto go uroczystie 4 listopada. Dziękuję.

Przewodnicząca poseł Wanda Nowicka (Lewica):

Dziękuję bardzo.

Zaraz udzielię głosu osobom, które się zapisały. Sama chciałabym jednak zadać pytanie, żeby ono nie umknęło. Pytanie dotyczy finansowania, a konkretnie 3 mln zł. Chciałabym zapytać, czy wszystkie mniejszości o tym wiedzą, bo spotykamy się tu głównie z przedstawicielami i przedstawicielkami komisji wspólnej, którzy mają pełny dostęp do informacji na temat tej możliwości. Powiedzmy o tych 3 mln zł. Jak to jest? Czy i jakie są kanały komunikacji? Chodzi o inne organizacje mniejszości, których przedstawicieli nie ma na posiedzeniach Komisji. Czy one są jakoś o tym informowane? Czy muszą same gdzieś wejść na stronę, znaleźć to itd., żeby też mogły próbować przynajmniej skorzystać z możliwości w ramach 3 mln zł?

Takie jest pytanie, które zadaje, ale teraz zrobimy już nie: pytanie i odpowiedź, tylko udzielię następnych głosów, żeby mogła pani potem odpowiedzieć zbiorczo. Jako drugi głos zabierze w tym punkcie pan Andrzej Romańczuk, który jest sekretarzem zarządu Rosyjskiego Stowarzyszenia Kulturalno-Oświatowego w Polsce. Bardzo proszę.

Sekretarz zarządu Rosyjskiego Stowarzyszenia Kulturalno-Oświatowego Andrzej Romańczuk:

Dziękuję bardzo.

Mam nadzieję, że słyhać. Szanowna pani przewodnicząca, szanowni państwo, niestety w punkcie dotyczącym funkcjonowania KWRiMNiE w Polsce po raz kolejny jestem zmuszony powiedzieć, że komisja ta od prawie czterech lat działa w sposób niepełny, gdyż od tylu lat nie ma w niej przedstawiciela mniejszości rosyjskiej.

W lutym 2022 r. zmarła pani Galina Trawkina-Sydorenko, która była przedstawicielem mniejszości rosyjskiej w komisji wspólnej. Od razu zostały podjęte działania ze strony organizacji reprezentujących mniejszość rosyjską. W kwietniu przedstawiliśmy tę sprawę na posiedzeniu Komisji. Następnie latem 2022 r. w czasie wakacji oficjalnie zostało złożone pismo wraz z kandydaturą mającą poparcie siedmiu organizacji reprezentujących stowarzyszenia rosyjskie w Polsce.

Do dzisiejszego dnia, a zaraz miną cztery lata, nie dostaliśmy żadnej odpowiedzi. Powtarzam, że nie było żadnej odpowiedzi pisemnej. Czy przepisy prawa w zakresie odpowiedzi na pisma nie obowiązują MSWiA? I to nieważne, czy kierowanego przez ministrów z Prawa i Sprawiedliwości w 2022 r. i na początku 2023 r., czy już przez ministrów z Koalicji Obywatelskiej od jesieni 2023 r. Do tej pory żadna z organizacji reprezentujących mniejszość rosyjską nie dostała żadnej odpowiedzi na złożoną kandydaturę i pismo z lata 2022 r. Sprawę tę podnosiliśmy kilkakrotnie na posiedzeniach Komisji. Nigdy nie dostaliśmy na ten temat żadnej odpowiedzi. Sprawa jest w toku prawie cztery lata, bo za parę tygodni, 16 lutego, o ile się nie mylę, miną dokładnie cztery lata od śmierci pani Galiny Trawkiny. Tyle lat ta sprawa się ciągnie. To jest pierwsza rzecz.

Druga rzecz. To bardzo dobra informacja, że na wniosek strony mniejszościowej i strony ministerialnej KWRiMNiE łącznie 55 osób nagrodzono z okazji dwudziestolecia ustawy o mniejszościach, w tym obecnych i byłych członków komisji wspólnej. Tylko też powstaje pytanie, czy naprawdę nikt z mniejszości rosyjskiej, kto był w komisji wspólnej, nawet do 2022 r., albo od 1991 r., realnie działał w organizacjach mniejszości rosyjskiej w Polsce, nie zasłużył na żadną

z tych nagród. Czy jest to znowu jakieś przypadkowe pominięcie, żeby nie wypowiedzieć słowa „dyskryminacja”, o którym powinniśmy mówić już w przypadku braku powołania członka reprezentującego mniejszość rosyjską w skład KWRiMNiE?

Pozwoliłem sobie dzisiaj złożyć w tej sprawie pismo na ręce pani przewodniczącej. Takowe pismo chciałem również złożyć na ręce pana ministra Tomasza Szymańskiego. Niestety pan minister wyszedł, więc złożymy je na ręce pani dyrektor. Mam nadzieję, że chociaż w tym przypadku na pismo zostanie udzielona odpowiedź pisemna, a nie rozmowy w kuluarach o dziwnej treści: „Wiecie, rozumiecie, jaka jest sytuacja od 2022 r.” itd. Prosimy o odpowiedź pisemną.

Prosimy o działania zgodne z ustawą o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym, gdzie wprost wymienionych jest 14 mniejszości, które powinny mieć swoich przedstawicieli w pracach KWRiMNiE. Dzisiaj przedstawicieli ma 13 mniejszości. Od czterech lat 14. mniejszość takowego przedstawiciela nie ma. Dziękuję bardzo.

Przewodnicząca poseł Wanda Nowicka (Lewica):

Bardzo dziękuję. Tylko jeszcze gwoli wyjaśnienia – jeśli chodzi o Komisję, to informuję, że Komisja nie ma nic wspólnego z nominacjami do komisji wspólnej. Dziękuję.

Teraz głos zabierze pani Agata Patalas, dyrektorka Żydowskiego Liceum Ogólnokształcącego im. Zuzanny Ginczanki w Warszawie. Udział zdalny. Bardzo proszę.

Dyrektor Prywatnego Liceum Ogólnokształcącego im. Zuzanny Ginczanki w Warszawie Agata Patalas:

Dziękuję bardzo.

Poprzednio już prosiłam o głos, tylko wtedy to nie zostało dostrzeżone. Może więc moje pytanie nie powinno paść w tym punkcie obrad Komisji, za co przepraszam, ale jednak chciałabym je zadać, dlatego że dzisiaj rozmawiamy o kwestii ochrony, utrzymywania i rozwoju tożsamości narodowych i etnicznych w Polsce.

Jestem członkinią społeczności żydowskiej, ale też od lat pracuję z żydowskimi dziećmi i młodzieżą, więc po prostu wiem, jaki jest stan rzeczy, gdy chodzi o dzisiejszy poziom lęku żydowskiego w Polsce z powodu niebywałego wzrostu antysemityzmu w ciągu ostatnich lat, a zwłaszcza dwóch. Mówiłam o tym zresztą już kiedyś w czasie obrad Komisji, że dla Żydów w Polsce, a zwłaszcza dla dzieci i młodzieży, bardzo ważną kwestią jest ochrona i danie im poczucia bezpieczeństwa. Chodzi o widoczne działania, które pozwalają Żydom w Polsce myśleć, że państwo przeciwdziała antysemityzmowi. Chciałam po prostu zapytać o to, w jaki sposób dziś polski rząd przeciwdziała antysemityzmowi. Jakie środki finansowe są na to przeznaczane? Jak rząd reaguje na to, co pokazują badania, ale też, proszę mi wierzyć, codzienne życie, czyli wzrost antysemityzmu w naszym kraju? Dziękuję bardzo.

Przewodnicząca poseł Wanda Nowicka (Lewica):

Dziękuję bardzo.

To było ostatnie pytanie, w związku z czym zwracam się o odpowiedzi do pani dyrektorki Kownackiej. Bardzo proszę.

Dyrektor departamentu MSWiA Katarzyna Kownacka:

Jeśli chodzi o kanały komunikacji z organizacjami, które nie mają swoich przedstawicieli w komisji wspólnej – bo rozumiem, że o to pytała pani przewodnicząca – to oczywiście przedstawiciele mniejszości w komisji wspólnej są informowani i mamy nadzieję, że przekazują takie informacje. Natomiast jeśli chodzi o kanały komunikacji z organizacjami, to jednym z nich jest m.in. elektroniczny system udzielania dotacji, czyli ESUD, a więc ta platforma, na której składane są oferty. Tam mamy możliwość prowadzenia mejlingowego komunikowania się z mniejszościami narodowymi i etnicznymi. Informacje na temat decyzji ministra, przyjętego regulaminu czy ogłoszonych naborów zamieszczamy też na stronie internetowej MSWiA w zakładce poświęconej mniejszościom narodowym i etnicznym.

Powiem tak, że nie wiem, czy pan Romańczuk mi mówił... Rzeczywiście rozmawialiśmy o tym kiedyś w kuluarach. Wydaje mi się z przekazów, ponieważ ta sytuacja, o której pan mówi, to jest sytuacja sprzed kilku lat, kiedy mnie jeszcze tu nie było, że tam miało być doślane jakieś pismo... Ale rozumiem, że jak pan złoży na moje ręce to pismo, które miał pan zamiar przekazać panu ministrowi, to państwu odpiszemy. Oczywiście odpowiemy na pana pytania na piśmie. Rozumiem, że dostanę to pismo po posiedzeniu Komisji.

Przewodnicząca poseł Wanda Nowicka (Lewica):

Jeszcze antysemityzm.

Dyrektor departamentu MSWiA Katarzyna Kownacka:

Powiem tak. To jest tak szeroki zakres działań, jeśli chodzi o antysemityzm, że on się nie mieści jedynie w zakresie działalności ministra właściwego do spraw mniejszości narodowych i etnicznych, a już na pewno nie tylko w zakresie Departamentu Wyznań Religijnych oraz Mniejszości Narodowych i Etnicznych. Jeśli więc państwo pozwolą, to też pozwolę sobie obiecać taką odpowiedź na piśmie. Postaramy się zebrać te informacje. Oczywiście mogłabym wspominać o „Krajowej strategii przeciwdziałania antysemityzmowi i wspierania życia żydowskiego na lata 2025–2030”, ale to byłyby jakieś informacje wybiórcze, więc pozwolę sobie obiecać tę odpowiedź na piśmie.

Przewodnicząca poseł Wanda Nowicka (Lewica):

Dziękuję bardzo.

Zgłosiły się jeszcze dwie osoby. Do głosu jako pierwsza zapisana jest pani Anna Chipczyńska... Przepraszam za to, że tak jakoś dziwnie czytam. Pani Anna Chipczyńska z Żydowskiego Stowarzyszenia Czulent. Bardzo proszę.

Skarbnik Żydowskiego Stowarzyszenia Czulent Anna Chipczyńska:

Szanowna pani przewodnicząca, Wysoka Komisjo, chciałam się odnieść do rozwiązań systemowych związanych z funkcjonowaniem komisji wspólnej. Otóż komisja wspólna to ważny mechanizm wspierający mniejszości narodowe i etniczne. To dobra praktyka, którą Polska powinna promować na poziomie zarówno Rady Europy, jak i Unii Europejskiej. Dzięki takim komisjom głos różnych mniejszości staje się słyszalny w procesie decyzyjnym, co nie tylko wzbogaca debatę publiczną, ale także buduje odporność i spójność społeczną.

Badania przeprowadzone przez nasze stowarzyszenie w latach 2018–2021 pokazują, że efektywne wykorzystanie potencjału mniejszości w ciałach dialogu oraz w organach doradczych ma szczególne znaczenie zarówno dla mniejszości, jak i właśnie dla budowania odporności społecznej. Nasze prace wskazują na potrzebę przeprowadzenia kompleksowego badania oraz ewaluacji tego, w jaki sposób obecnie obowiązująca ustawa oraz działalność komisji wspólnej mogą skutecznie odpowiadać na potrzeby mniejszości narodowych i etnicznych. Szczególnie istotna jest tutaj diagnoza potencjału oraz wyzwań, przed którymi stoją mniejszości, aby wzmocnić procesy decyzyjne i programowe samej administracji publicznej w Polsce.

Obserwując natomiast działania komisji wspólnej, widzimy też rozbieżności w rozumieniu roli reprezentanta strony mniejszościowej. To jest często lider z realnym mandatem do reprezentowania jej interesów. Natomiast dla strony rządowej to jest ekspert i osoba kontaktowa, która dostarcza wiedzy i pośredniczy w informowaniu o działaniach administracji. Rekomendujemy zatem, by regulamin komisji, nad którym, jak rozumiemy, pracuje MSWiA, wprowadził zapisy niwelujące tę rozbieżność, która stanowi istotną barierę dla efektywności komisji wspólnej.

Rekomendujemy także zapisanie stałej obecności eksperckich organizacji mniejszościowych w pracach tejże komisji. Ważne jest, aby wsparcie komisji nie ograniczało się tylko do sekretariatu obsługującego jej prace, choć jest to bardzo ważne rozwiązanie, ale obejmowało też rozwój eksperckiego potencjału organizacji mniejszościowych, w tym tworzenie ekspertyz oraz propozycji rozwiązań i merytoryczne uczestnictwo w pracach. Chodzi również o działania, które wspierają rozwój zaplecza eksperckiego i społeczeństwa obywatelskiego. Tylko w ten sposób można realnie wzmocnić głos mniejszości w demokratycznym procesie decyzyjnym i w procesie stanowienia prawa. Dlatego zachęcamy do zmian w regulaminie prac komisji wspólnej, które będą wzmacniać potencjał i korzystać z zasobów oferowanych przez organizacje mniejszościowe. Dziękuję bardzo.

Przewodnicząca poseł Wanda Nowicka (Lewica):

Bardzo dziękuję.

O głos poprosił jeszcze przewodniczący Kuprianowicz. Bardzo proszę.

Współprzewodniczący KWRiMNiE Grzegorz Kuprianowicz:

Szanowna pani przewodnicząca, Wysoka Komisjo, szanowni państwo, oczywiście nie mogę nie zabrać głosu w punkcie dotyczącym KWRiMNiE, ponieważ jest to jedna z kwestii kluczowych dla funkcjonowania tego ważnego organu, który w zeszłym roku świętował swoje dwudziestolecie.

Dziękuję bardzo za głos ostatniej przedmówczyni, która zwróciła uwagę na pewne kwestie systemowe, które są bardzo ważne dla funkcjonowania komisji wspólnej. Oczywiście my też od wielu lat postulujemy różne modyfikacje w funkcjonowaniu komisji wspólnej, aby mogła ona wykonywać swoje zadania w taki sposób, jak powinna. Tutaj liczymy też oczywiście na nowelizację ustawy o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym, ponieważ są kwestie, które w naszym przekonaniu wymagają zmian, aby tę unikalną formułę, jaką jest komisja wspólna, w większym stopniu i lepiej można było wykorzystywać dla funkcjonowania mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym w Polsce, a także zachowania przez nie tożsamości.

Przechodząc jednak do samego funkcjonowania komisji wspólnej, co jest tematem dzisiejszego posiedzenia Komisji, chciałem zwrócić uwagę na to, że 2024 r. był początkiem procesu powrotu do normalnego rytmu prac KWRiMNiE po kryzysie, który miał miejsce w 2022 r. na skutek dyskryminacji mniejszości niemieckiej. Właśnie w wyniku tego kryzysu w 2022 r. większość członków komisji reprezentujących mniejszości zawiesiła swój udział w jej pracach na znak protestu. Nie udało się powrócić do wcześniejszego rytmu nawet po zakończeniu tego zawieszenia. W 2023 r. odbyły się tylko dwa posiedzenia komisji, a 2024 r. był rokiem powrotu. Miniony 2025 r. był szczególny, ponieważ akurat w tym roku przypadała 20. rocznica uchwalenia ustawy o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym, a także jubileusz dwudziestolecia samej KWRiMNiE.

Tutaj chciałem wyrazić radość z tego, że te bardzo ważne jubileusze zostały dostrzeżone, a to z tego względu, że w przestrzeni publicznej pokazywały one sam fakt istnienia mniejszości oraz znaczenie przestrzegania praw mniejszości i tworzenia warunków dla mniejszości do zachowania przez nie własnej tożsamości.

Chodzi o to, co się wydarzyło na forum Komisji, a także o konferencję, która 4 lutego odbyła się w Sejmie, czy też o działania podejmowane przez MSWiA, poczynając od konferencji prasowej w styczniu z udziałem panów ministrów Tomasza Siemoniaka i Tomasza Szymańskiego, kończąc wreszcie na uroczystym posiedzeniu komisji wspólnej, które miało miejsce w grudniu minionego roku. Są to bardzo ważne, symboliczne wydarzenia, które były istotne dla budowania w przestrzeni publicznej akceptacji dla mniejszości i ich znaczenia w państwie.

Ważne było także to, że po raz pierwszy od lat odznaczeniami państwowymi, co prawda resortowymi, odznaczono przedstawicieli mniejszości. Warto zwrócić uwagę, że poprzedni raz tak szerokie uhonorowanie przedstawicieli mniejszości miało miejsce w 2015 r., a członków komisji wspólnej w 2010 r. Czyli jest to wydarzenie znaczące.

Jest tutaj też jednak drugi wymiar, ponieważ uroczyste posiedzenia komisji wspólnej oznaczały, że w praktyce w ciągu 2025 r. odbyło się zaledwie półtora roboczego posiedzenia KWRiMNiE. Pozostałe posiedzenia miały charakter albo uroczysty, albo symboliczny, jak to miało miejsce w Opolu, co jest pewnym problemem, ponieważ oznacza to, że nie powróciliśmy do stałego rytmu pracy komisji. Nie będę ukrywał, że jako strona mniejszościowa liczyliśmy na to, że obok tych uroczystych i symbolicznych posiedzeń będą miały też miejsce robocze obrady, ponieważ jest wiele zagadnień ważnych dla mniejszości, często przez długie lata odkładanych i nierozwiązywanych, które wymagają pilnej rozmowy oraz podjęcia szybkich działań w celu ich rozwiązania. Stąd też bardzo liczymy na to, że w bieżącym roku powrócimy do normalnego rytmu pracy komisji w roboczym cyklu. Bardzo ważne jest to, aby powrócić do tego cyklu, który był przed wielu laty, czyli co najmniej cztery posiedzenia komisji w roku, w tym jedno posiedzenie wyjazdowe. Być może warto rozważyć więcej posiedzeń roboczych w tym roku, aby nadrobić to, czego nie udało się zrobić w 2024 r.

Z tego punktu widzenia ważne jest także stworzenie harmonogramu pracy komisji, tak jak to było przed laty. Wcześniej istniała taka tradycja, że na początku roku tworzyliśmy harmonogram pracy komisji i wstępnie ustalaliśmy terminy posiedzeń oraz program wszystkich obrad w ciągu roku, co znacznie lepiej pozwalało organizować pracę komisji. Bardzo liczymy na powrót normalnego rytmu pracy komisji wspólnej, bo przed laty jednym z elementów takiego rytmu był bieżący kontakt współprzewodniczących komisji, który pozwalał na rozwiązywanie bieżących problemów, jakie pojawiały się między posiedzeniami. Jest to niezwykle ważne. Jako strona mniejszościowa bardzo liczymy na to, że uda się do tego powrócić, bo elementem ważnym dla budowania przestrzeni reprezentacji mniejszości w ramach KWRiMNiE będzie właśnie powrót do roboczego, dobrego rytmu pracy komisji. Liczymy też na to, że duże znaczenie będzie w tym odgrywał sekretariat strony mniejszościowej KWRiMNiE, który rozpoczął działalność w Kancelarii Sejmu. Dziękuję bardzo.

Przewodnicząca poseł Wanda Nowicka (Lewica):

Dziękuję bardzo, panie przewodniczący.

Czy pani dyrektorka chciałaby się odnieść? Bardzo proszę.

Dyrektor departamentu MSWiA Katarzyna Kownacka:

Jeśli chodzi o głos pani Chipczyńskiej, to widziałam, że pani odczytywała wnioski, więc bardzo bym prosiła o przesłanie ich na mejl sekretariatu departamentu. Myślę, że te wnioski i państwa głos powinny zostać przedyskutowane na najbliższym posiedzeniu zespołu do spraw nowelizacji ustawy czy też po prostu zgłoszone członkom tego zespołu do przedyskutowania. Natomiast jeśli chodzi o badania, to polecamy pewnie drugi nabór jako możliwość ich sfinansowania, bo w samym budżecie departamentu nie mamy środków stricte przeznaczonych na tego typu badania, o których pani mówiła.

Odniosę się jeszcze krótko do głosu pana współprzewodniczącego, bo nie do końca zgadzam się z tym, że to było półtora roboczego posiedzenia. Faktycznie pierwsze obrady były w części uroczyste, a w części robocze, natomiast drugie w całości robocze, ale na wrześniowym posiedzeniu przyjmowaliśmy też regulamin naboru ofert, więc siłą rzeczy było ono nieco krótsze, ponieważ wpisywało się w większe wydarzenie, jednak miało również charakter roboczy. Razem z panem współprzewodniczącym i z panem ministrem planowaliśmy to uroczyste posiedzenie grudniowe. Podtrzymuję wtedy wyrażone zdanie, że tak uroczyste obrady komisji nie powinny mieć drugiej części roboczej, bo to jednak trochę zmienia wymiar tego wydarzenia. Bardzo nam zależało na tym, żeby uroczystość dwudziestolecia obchodzić z należytą dla niej z estymą. Dziękuję.

Przewodnicząca poseł Wanda Nowicka (Lewica):

Dziękuję bardzo.

Tak, za chwilę. Bardzo proszę, pan Hofman, prezes Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego Żydów w Polsce.

Prezes zarządu Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego Żydów w Polsce Artur Hofman:

Przed wszystkim wciąż przedstawiciel mniejszości żydowskiej w komisji wspólnej.

Chciałem się tu odnieść do zawołanego ataku na moją osobę ze strony pani (...). W związku z tym odpowiem w ten sposób. Pani (...), dziś reprezentująca stowarzyszenie Czulent, była przewodniczącą warszawskiej gminy wyznaniowej. Obecna jest tutaj pani (...), siedząca naprzeciwko mnie, która jest dzisiejszą przewodniczącą gminy wyznaniowej w Warszawie. Dla nikogo w środowisku żydowskim nie jest tajemnicą, że obie panie (...), czyli mamy do czynienia...

Przewodnicząca poseł Wanda Nowicka (Lewica):

Tak, ale obawiam się, że to nie jest zakres działania Komisji.

Prezes zarządu TSKŻ Artur Hofman:

Ależ jest jak najbardziej, ponieważ to jest Komisja Mniejszości Narodowych i Etnicznych, a nie komisja do spraw wyznaniowych.

Przewodnicząca poseł Wanda Nowicka (Lewica):

Ale my się nie zajmujemy takimi sprawami wewnętrznymi środowiska.

Prezes zarządu TSKŻ Artur Hofman:

To nie jest wewnętrzne, tylko to jest prawo polskie, ponieważ mamy do czynienia z Komisją Mniejszości Narodowych i Etnicznych, a nie komisją wyznaniową. Nie widzę tutaj przedstawicieli kościołów katolickich, protestanckich i innych, natomiast wciąż widzę przedstawicieli gminy warszawskiej i to nie związku gmin, tylko warszawskiej gminy wyznaniowej. Proszę państwa, jest to rodzaj cichej uzurpacji.

Mam pytanie do ministerstwa i do państwa posłów, jeśli tu jeszcze zostali. Jeżeli w tym samym ministerstwie będzie komisja dotycząca zwrotu mienia religijnego, to czy też będę zaproszony na jej posiedzenie? Ponieważ mamy taką sytuację, że...

Przewodnicząca poseł Wanda Nowicka (Lewica):

Czy mogę w takim razie...

Prezes zarządu TSKŻ Artur Hofman:

Społeczność żydowska literalnie nie była...

Przewodnicząca poseł Wanda Nowicka (Lewica):

Nie. Przepraszam bardzo, ale prowadzę obrady i proszę tutaj...

Prezes zarządu TSKŻ Artur Hofman:

Bardzo proszę, by przestrzegać prawa.

Przewodnicząca poseł Wanda Nowicka (Lewica):

Dobrze, a pan... Proszę przestrzegać zasad, a także kultury. Tutaj, na posiedzeniach Komisji, takie zasady obowiązują.

Przede wszystkim te kwestie nie są znane Komisji. Nie wiemy, jak wyglądają te relacje. Generalnie na obrady Komisji zapraszamy te osoby, które się zgłaszają do nas, że chcą przyjść na posiedzenie Komisji. Jeżeli byłyby jakieś silne przeciwwskazania, żeby ktoś brał udział w obradach Komisji, to wtedy takiej osoby nie zapraszamy. Natomiast nie ma jakiejś zasady, że zapraszamy takie czy inne organizacje i przedstawicieli jakiejś religii czy nie, tym bardziej że, jak wiemy, religie bardzo często wiążą się z tożsamością narodową itd., prawda? To tyle w tej kwestii.

Natomiast chciałam tutaj poruszyć jeszcze jedną kwestię. Tym razem do całej komisji wspólnej, zarówno strony rządowej, jak i pozarządowej, chciałam się zgłosić z taką prośbą i apelem, które dotyczą ponadstandardowych 3 mln zł. Wiem, że organizacje wiedzą, jak szukać pieniędzy, bo znają one te kanały, sądząc po liczbie wniosków, które są składane, ale mówimy tu o pewnej kwocie, która jest ponad standardem. Rzeczywiście chciałam mieć pewność, jeśli chodzi o organizacje, które mogłyby, chciałyby i kwalifikowałyby się do tego, żeby wnioskować o jakąś sumę w ramach tych 3 mln zł – chodzi o to, żeby jakoś proaktywnie wystąpić do nich z tą informacją, bo boję się, że to, że jest na stronie...

Dyrektor departamentu MSWiA Katarzyna Kownacka:

Jest jeszcze ESUD, pani przewodnicząca.

Przewodnicząca poseł Wanda Nowicka (Lewica):

Słucham?

Dyrektor departamentu MSWiA Katarzyna Kownacka:

Mówię o systemie ESUD, który jest taki proaktywny. Mamy tam listę mejlingową organizacji, które wnioskują o dofinansowanie.

Przewodnicząca poseł Wanda Nowicka (Lewica):

Wszystkie te organizacje dostaną tę informację, tak?

Dyrektor departamentu MSWiA Katarzyna Kownacka:

Tak samo informujemy tam o różnych technicznych kwestiach, ostatnio na przykład o rozliczeniach. Wykorzystując bazę mejlingową, wysyłamy informacje o tym, że o czymś warto wiedzieć. To jest baza mejlingowa organizacji wnioskujących do nas o dofinansowanie.

Przewodnicząca poseł Wanda Nowicka (Lewica):

Dobrze. Czuję się uspokojona, że organizacje, które są na liście mejlingowej, czyli te, które regularnie są zainteresowane środkami z ministerstwa, powinny pozyskać informację o możliwości zdobycia takiego grantu.

Dyrektor departamentu MSWiA Katarzyna Kownacka:

Dla przykładu – informacja o ogłoszonych naborach wysyłana jest właśnie poprzez system ESUD.

Przewodnicząca poseł Wanda Nowicka (Lewica):

Świetnie. Wie pani, przykro mi, ale akurat dokładnie nie znam tego systemu, dlatego dziękuję za to wyjaśnienie.

Proszę państwa, dziękuję bardzo za udział w obradach Komisji. Zamykam punkt drugi.

Oczywiście zamykam też posiedzenie. Dziękuję. Do zobaczenia na kolejnym posiedzeniu Komisji.